

Sygn. akt III AUa 1888/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Anna Kubasiak

Sędziowie: SA Ewa Jankowska

SO del. Anna Michalik (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Warszawie

sprawy Przedsiębiorstwa Handlowego (...) Spółki z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Przedsiębiorstwa Handlowego (...) Spółki z o.o. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 marca 2012 r. sygn. akt XIV U 1493/11

oddala apelację.

(-) A. K. (-) E. J. (-) A. M.

Sygn. akt III AUa 1888/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. z o.o. od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z dnia 5 maja 2011r.

Decyzją z dnia 5 maja 2011 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. Inspektorat W.-W. ustalił dla płatnika składek (...) sp. z o.o. kwoty należnych składek na Fundusz Pracy za 2008r. za styczeń 2085,02 zł, za luty 2360,02 zł, za marzec 2281,33 zł i za 2009r. za lipiec 2175,92zł. Do podstawy wymiaru składek za miesiące styczeń, luty, marzec 2008 r. organ rentowy doliczył koszty przelotu i wycieczki pracowników do A. pokryte przez płatnika z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i zaksięgowane w w/w miesiącach (decyzja nr 1147/311).

Decyzją z dnia 5 maja 2011 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. Inspektorat W.-W. ustalił dla płatnika składek (...). Z o.o kwoty należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 2008r. za styczeń 85,10 zł, za luty 96,33 zł, za marzec 93,94 zł i za 2009r. za lipiec 88,81zł. Do podstawy wymiaru składek za miesiące styczeń, luty, marzec 2008 r. organ rentowy doliczył koszty przelotu i wycieczki pracowników do A. pokryte przez płatnika z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i zaksięgowane w w/w miesiącach ((...))

W uzasadnieniu odwołań podano, że ZUS błędnie przyjął, iż środki z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przeznaczone na dopłatę do wycieczki zagranicznej co jest, niezgodne z Regulaminem dysponowania środkami (...) obowiązującym w Spółce dopuszczającym finansowanie z ZFŚS tylko krajowych wycieczek. W rzeczywistości Regulamin ten przewiduje możliwość dofinansowania krajowych wycieczek i wczasów, ale nie dla pracowników, a dla uprawnionych dzieci i młodzieży (§ 2 pkt 2). Przedmiotowe dofinansowanie dotyczyło imprezy na rzecz pracowników Spółki, zorganizowanej zgodnie z § 2 ust. 6 Regulaminu w związku z 15-leciem działalności Spółki. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008 r. sygn. II PK 74/08 odwołujący podał, że istnieje możliwość finansowania z funduszu imprez grupowych, a obowiązek stosowania kryterium socjalnego nie odnosi się do innych świadczeń i usług mieszczących się w działalności socjalnej. Zdaniem skarżącego wyrok TK z dnia 28.03.2007 K 40/04, opubl. Wspólnota nr 15/2007 pozwalał zaliczyć wycieczkę integracyjną-szkoleniową do A., jako dopuszczalną formę świadczenia na rzecz pracowników finansowanego, ze środków (...). Będąca skutkiem tego wyroku zmiana ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych zezwalała na dokonywanie dopłat do wycieczek zagranicznych. Imprezy grupowe mieszczą się w pojęciu działalności socjalnej, są one zorganizowane na rzecz osób uprawnionych, zatem spełnione były warunki wydatkowania środków z ZFŚS. Przyjęcie kryterium socjalnego przy dofinansowaniu imprezy będącej zorganizowaną wycieczką grupy pracowników czyli uzależnienie kwot dofinansowania od sytuacji życiowej poszczególnych uczestników itd. zaprzeczałoby istocie tej usługi. Kosztów dojazdu i hotelu nie można bowiem zróżnicować a poza tym nie było w czasie imprezy żadnych dodatkowych ulgowych świadczeń (usług), na rzecz pracowników, których wysokość można było uzależnić od kryterium socjalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie od decyzji (...) wnosił o ich oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 8 do 11 marca 2008 r. spółka (...) zorganizowała swoim pracownikom zagraniczną wycieczkę integracyjno- szkoleniową w A., (bezsporne).

Do kosztów ponoszonych przez pracowników zaliczono koszty transportu w A., wartość posiłków oprócz śniadań i kolacji z dnia 9 marca 2008r oraz wartość biletów wejściowych. Uczestnicy wyjazdu oprócz zwiedzania mieli zaplanowane szkolenia z zakresu m.in. planu rozwoju spółki, działań handlowych, form płatności klientów, technik ich pozyskiwania, zasad współpracy, ściągania należności (bezsporne).

Wszystkie koszty wycieczki do A. (m.in. komunikacji miejskiej w A.), zaksięgowano na koncie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. W styczniu 2008r. na koncie(...) Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zaksięgowano koszty przelotu na kwotę 1572,14 zł oraz koszty bankowe w wysokości 46,63 zł. W lutym 2008r. na wymienionym koncie zaksięgowano koszty tytułem Norwegia A.- przelot na kwotę 9451,06 zł., koszty bankowe w wysokości 45,48 zł., rozliczenie z firmą (...) na kwotę 3648,70 zł., koszty bankowe w wysokości 12,77 zł. W marcu 2008r. na koncie 851 Funduszu Świadczeń Socjalnych zaksięgowano koszty wycieczki do A. na kwotę 10936,80 zł., koszty bankowe w wysokości 10,86 zł. W dniu 26 stycznia 2011r. przedłożono do kontroli rozliczenie wydatków wycieczki do A. w dniach 8-11 marca 2008r., zawierające wyszczególnienie kosztów na kwotę 3038,00 Euro tj. 10 936,80 zł. - płatne gotówką oraz opłaty płatne przelewem na kwotę 14 671,90 zł. co daje łącznie kwotę 25 608,70 zł. Po dodaniu kosztów bankowych w wysokości 115,74 zł. otrzymano kwotę 25.724,44 zł., która w całości została zaksięgowana na koncie wydatków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Sąd Okręgowy wskazał, że Regulamin gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) sp. z o.o. w § 2 przewidywał, iż środki funduszu przeznaczone są na: dofinansowanie zorganizowanego wypoczynku dzieci, młodzieży w formie wczasów, kolonii, zimowisk, kolonii zdrowotnych i wycieczek, dofinansowanie krajowych wczasów pracowniczych, leczniczych, profilaktyczno- leczniczych, zapomogi pieniężne bezwrotne udzielane w wypadkach losowych, pomoc rzeczową przyznawaną osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, finansowanie działalności kulturalno - oświatowej w postaci biletów na imprezy kulturalne i rozrywkowe, finansowanie imprez okolicznościowych oraz z zakupy upominków z okazji Dnia Dziecka, Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, Dnia Kobiet, pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę oraz na okresową pomoc dla zmniejszania miesięcznych wydatków mieszkaniowych pracowników spółki.

Regulamin gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) sp. z o.o. nie przewidywał żadnej formy dofinansowywania wyjazdów integracyjno-szkoleniowych zagranicznych pracowników organizowanych przez spółkę, załącznik nr 1 do regulaminu, ponadto nie miał określonych warunków i zasad dofinansowywania ewentualnych wyjazdów zagranicznych pracowników organizowanych przez płatnika.

Sąd Okręgowy stwierdził, że z decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 5 maja 2011 r. i z odwołania Przedsiębiorstwa Handlowego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wynika, że przedmiotem postępowania sądowego jest ustalenie, czy koszty wycieczki do A. zorganizowanej przez odwołującego i w której uczestniczyli pracownicy płatnika, mogą być finansowane ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wysokość kosztów wycieczki do A. finansowanej przez Przedsiębiorstwo Handlowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie była kwestionowana, również kwoty podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wskazane w decyzjach nie były przez stronę odwołującą negocjowane. Odwołująca spółka kwestionowała zasadność zaliczenia kosztów wycieczki do A. do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia osób uczestniczących w tejże wycieczce.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu świadczeń socjalnych określają przepisy ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w skrócie u.z.f.ś.s., (j-t. Dz.U. z 1996r. Nr 70, poz.335 ze zm.).

Artykuł 8 ust. 1 ww. ustawy określa podstawową zasadę wykorzystywania środków funduszu, stanowiącą że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie zawiera przepisu upoważniającego do tworzenia zasad podziału funduszu będących w sprzeczności z przepisem art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s., jest to więc przepis bezwzględnie obowiązujący.

Brzmienie art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s. nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym prawa do świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Byłoby to bowiem w istocie przyznawanie tym osobom dodatku do wynagrodzenia czy emerytury. Przepis ten wyraźnie bowiem określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać tylko jedno: im gorsza jest sytuacja osoby uprawnionej, tym wyższe powinno być świadczenie. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej (w żadnym wypadku zbiorowej), kwalifikacji wniosków.

Sąd Okręgowy powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawie tzw. kryteriów socjalnych. I tak, w wyroku z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 133, Sąd Najwyższy stwierdził: "Podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Od tej zasady nie ma wyjątków. Nawet regulamin funduszu nie może jej zmienić. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem tej reguły nie mogą być oceniane w sensie prawnym jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych".

Przyznanie świadczeń z funduszu, a także ich wysokość uzależnione są więc od spełnienia przez osobę ubiegającą się o to świadczenie określonych kryteriów socjalnych. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie określa jednak sposobu, w jaki ma nastąpić udokumentowanie ich spełnienia. Uprawnienie pracodawcy do żądania podania stosownych informacji oraz przedłożenia odpowiednich dokumentów uzasadniających przyznanie świadczenia z funduszu powinno zatem znajdować uzasadnienie w regulaminie. W jego postanowieniach powinny być sprecyzowane zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu oraz tryb rozpatrywania wniosków o ich przyznanie. Regulamin powinien także określać, jakie informacje i dokumenty są niezbędne do dokonania oceny, czy osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych spełnia kryteria, od których uzależnia się jego przyznanie. Pracodawcy gospodarują środkami funduszu socjalnego wyłącznie na podstawie regulaminu, który muszą mieć bez względu na to, czy fundusz tworzą obowiązkowo, czy dobrowolnie. W regulaminie tym określa się przede wszystkim zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności

socjalnej oraz warunki korzystania ze świadczeń finansowanych z jego środków (art. 8 ust. 2 u.z.f.ś.s.). Regulamin ten musi zostać utworzony zarówno wówczas, gdy pracodawca ma obowiązek tworzenia funduszu, jak i wówczas, gdy robi to dobrowolnie. "Pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu" - wyrok SN z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003, nr 14, poz. 331. Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia "działalność socjalna", zawartą w art. 2 pkt 1 u.z.f.ś.s. w myśl którego działalność socjalna to usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno- oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Wyklucza to finansowanie z funduszu innych świadczeń związanych z zatrudnieniem pracowników, jak np. szkolenia. Ogólność omawianych przepisów ustawy powoduje, że pracodawcy próbują z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych finansować wydatki, które nie kwalifikują się do pokrycia z funduszu.

Po analizie regulaminu gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) sp. z o.o. oraz załącznika nr 1 do regulaminu wskazującym zasady, warunki i wysokość przyznawanych usług, świadczeń i pomocy z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych odwołującego Sąd Okręgowy stwierdził, że nie przewidywały one możliwości przeznaczenia środków Funduszu w zakresie imprez integracyjnych, w szczególności zaś powszechnej dostępności na równych zasadach ww. zakresie. Wręcz przeciwnie § 3 ust 1 ww. regulaminu wyraźnie wskazywał, że przyznawanie i wysokość dofinansowania z Funduszu do usług i świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnione jest od ich sytuacji życiowej rodzinnej i materialnej.

Sąd nie zgodził się również z podnoszonym przez stronę odwołującą argumentem w postaci uznania, że wyjazd w dniach 8-11 marca 2008 r. dotyczył imprezy na rzecz pracowników spółki zorganizowanej w związku z 15-leciem działalności spółki jak również, iż był to wyjazd jedynie integracyjny. Odwołująca spółka na powyższą okoliczność nie przedstawiła żadnych dowodów a w tym zakresie Sąd nie mógł oprzeć się jedynie na zapewnieniach strony. Sąd nadmienić również, że obowiązek wskazania dowodów obciąża stronę i w związku z tym nie jest rzeczą Sądu wyszukiwanie dowodów w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron. Odwołująca spółka nie przedstawiła również dokumentów świadczących o częściowym pokryciu kosztów wycieczki przez pracowników. Ponadto dokumenty zgromadzone w toku postępowania w żaden sposób nie wskazują, iż przedmiotowy wyjazd był imprezą okolicznościową z okazji 15-lecia działalności spółki. Wyjazd należy uznać za rekreacyjno - szkoleniowy. Sam czynnik szkoleniowy zdaniem Sądu sprawia już, że koszty wyjazdu nie powinny być pokryte z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, gdyż działalność socjalna nie obejmuje tych rodzajów wydatków.

Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, iż spółka mogła wyjazdy i szkolenia organizować za granicą, gdyż przepis art. 8 ust 2a ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przewidujący ograniczenia w zakresie usług i świadczeń w zakresie różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej, został z dniem 18 kwietnia 2007 r. uznany za niezgodny z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 marca 2007 r. sygn. akt K 40/04.

Sąd stwierdził, że przyjmując nawet zdanie skarżącej, oparte na treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008 r. sygn. akt II PK 74/08, że działalność w postaci imprez masowych, organizowanie wycieczek mieści się w pojęciu działalności socjalnej jako rodzaj działalności rekreacyjnej należy pamiętać, że działalność taka winna być prowadzona zgodnie z regulaminem korzystania ze środków Funduszu, który wiążąca winien określać kierunki wydatkowania środków. Regulamin, jako akt oparty na ustawie, stanowi źródło prawa pracy w rozumieniu art. 9 Kodeksu pracy,

to znaczy akt o charakterze normatywnym, ustanawiający prawa i obowiązki, które mogą być egzekwowane przez uprawnione podmioty, a po drugie, regulamin może precyzować sposób realizacji niektórych ogólnych kompetencji, np. w zakresie planowania wydatków. Ponadto w wypadku, kiedy regulamin przewidywałby wydatkowanie środków na inne jeszcze cele - mieszczące się w ramach działalności socjalnej - musiałyby on ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach imprez integracyjnych.

W regulaminie gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) sp. z o.o. oraz załączniku nr 1 do ww. regulaminu odwołująca spółka nie zawarła jednak zasad wydatkowania środków na imprezy integracyjne za granicą opartej na zasadzie powszechnej dostępności.

Sąd podkreślił, że cytowane przez odwołującą spółkę orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008 r. sygn. akt II PK 74/08 należy uznać za kontrowersyjne. Przede wszystkim trudno przyjąć, by zamiarem ustawodawcy było nałożenie obowiązku stosowania kryteriów socjalnych wyłącznie do przyznawania tych świadczeń, które będą miały charakter ulgowy, a nie stosowanie ich przy przyznawaniu świadczeń bezpłatnych (jak np. organizacja imprezy integracyjnej dla wszystkich pracowników). W wyroku z dnia 25 sierpnia 2004 r., I PK 22/03, OSNP 2005, nr 6, poz. 80, Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że pracodawca, który narusza art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s. przez wydatkowanie środków z tego funduszu bez zachowania kryterium socjalnego, nie może powoływać się na klauzule generalne określone w art. 8 k.p. Zatem przyznawanie świadczeń z funduszu bez uwzględnienia kryteriów socjalnych będzie naruszało ustawę i mogło stanowić podstawę odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 12a u.z.f.ś.s.

Reasumując Sąd stwierdził, że koszty uczestnictwa pracowników w wycieczce integracyjno-szkoleniowej w A. w dniach 8-11 marca 2008r. należy oceniać jako świadczenie dodatkowe pracodawcy co stanowi przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t.Dz.U. z 2010r. Nr 51, poz.307 ze zm.). Dlatego też przychód ten powinien stanowić podstawę wymiaru składek na Fundusz Pracy w rozumieniu przepisu art. 104 ust. 1 lit. a) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz.415 z późn. zm.) i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w rozumieniu przepisu art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz. 1121 z późn. zm) oraz rozumieniu przepisu § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, (Dz.U. Nr 161, póź. 1106 z późn.zm.), bowiem kosztów uczestnictwa w wycieczce integracyjno- szkoleniowej nie można w tej sytuacji traktować jako świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 powołanego rozporządzenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zasadzie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Odwołujący zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego (dalej jako kpc.) przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i sprzeczności wniosków końcowych sądu z materiałem dowodowym, a polegających na przyjęciu, że pracodawca wydatkował środki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych

(Dz. U. 1996 r. Nr 70 poz. 335 tj. ze zm.), dalej jako ustawa o ZFŚS, poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że impreza integracyjna na warunkach jak Odwołującego nie mieści się w pojęciu działalności socjalnej;

2. art. 8 ust. 2 ustawy o ZFŚS, poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, s tworzenie zasad przyznawania innych świadczeń i usług, o których mowa w art. 2 pkt. ustawy o ZFŚS, nie może odbywać się według innych przesłanek niż kryterium socjalne;

3. art. 8 ust. 2 ustawy o ZFŚS poprzez jego niewłaściwe zastosowaniu polegające na przyjęci że z uwagi na brak zastosowania kryterium socjalnego do imprezy integracyjnej w postaci wycieczki do A., na warunkach jak u Odwołującego, doszło do naruszenia przepisów regulujących tryb ustalania, zasady podziału i przyznawania innych świadczeń i usług, których mowa w art. 2 pkt. 1 ustawy o ZFŚS, ze środków Funduszu;

4. § 2 ust. 6 Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) Sp. z o.o. w W. w zw. z ust. 6 pkt. a) (myślnik 'Załącznika Nr 1 do Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Fundusz Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) Sp. z o.o. w W. w związku z art. 9 k] poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że w regulaminie nie przewidziano możliwości wydatkowania środków z ZFŚS na imprezy okolicznościowe bez stosowani kryterium socjalnego;

Wskazując na powyższe zarzuty, spółka wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości, poprzez zmianę decyzji ZUS I Oddział w W. uznanie, iż podstawa wymiaru składek na Fundusz Pracy za styczeń, luty i marzec 2008 r. oraz lipiec 2009 r., a także podstawa wymiaru składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za styczeń, luty i marzec 2008 r. oraz lipiec 2009 r. nie jest wyższa niż wskazań w deklaracjach rozliczeniowych w miesiącach styczeń, luty i marzec 2008 r. oraz lipiec 2009 przez Odwołującego.

ewentualnie, o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto wnoszę o:

- zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

- rozpoznanie sprawy także pod nieobecność Odwołującego.

Sąd Apelacyjny, III Wydział Pracy i ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne oraz wnioski Sądu Okręgowego przyjmując je za własne, zatem nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1998/24/776, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000 r., sygn. akt I CKN 356/98).

Sąd Okręgowy dokładnie rozważył zebrany materiał dowodowy nie naruszając zasad logicznego rozumowania, nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów ani zasad doświadczenia życiowego przy ich ocenie, stąd za całkowicie chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC. Przede wszystkim należy zauważyć, że dla skuteczności takiego zarzutu skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Tymczasem apelujący nie przedstawił żadnych argumentów na przekroczenie przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów i sprzeczności wniosków końcowych z materiałem dowodowym, ograniczając się de facto do negowania oceny prawnej zaistniałego stanu faktycznego, dokonanej przez sąd pierwszej instancji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego ocena ta nie budzi wątpliwości, w szczególności należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy dokonał właściwej interpretacji powołanych w apelacji przepisów ustawy z 4 marca 1994r o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jak również funkcjonującego w spółce (...) Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie były zasady ustalenia podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w spornym okresie i możliwość pomniejszenia (wyłączenia z niej) kosztów przelotu i wycieczki do A. pracowników odwołującego się, pokrytych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych płatnika (...) Sp. z o.o.

Stosownie do treści art. 104 ust.1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązkowe składki na Fundusz Pracy ustalane są od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Stosownie zaś do treści art. 29 ust.1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy składkę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się również od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, wydanym na podstawie art.21 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawy wymiaru składek nie stanowią między innymi następujące przychody: świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (§ 2 ust. 1 pkt 19).

W myśl art. 8 ust. 1 ustawy dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U.1996.70.335 j.t.) przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ust. 2 tegoż artykułu stanowi, że zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa, z zastrzeżeniem ust. 2a, pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Zgodnie z 2a art. 8 w dawnym brzmieniu usługi i świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2 - w zakresie różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej - mogą być finansowane z Funduszu, jeżeli są świadczone wyłącznie na terenie kraju. Zasada ta dotyczyła także dopłat z Funduszu do takich usług lub świadczeń. Z dniem 18 kwietnia 2007 r. art. 8 ust. 2a w zakresie, w jakim uniemożliwia pracownikom skorzystanie z usług świadczonych przez pracodawcę na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej, jeśli są one świadczone poza terenem kraju, został jednak uznany za niezgodny z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 marca 2007 r. (Dz.U.2007.69.467). Uchylenie przepisu nastąpiło od 4 czerwca 2008. W niniejszej sprawie nie ma jednak podstaw do powoływania się na powyższy przepis, skoro chodzi w niej o podstawę wymiaru składek za okres po publikacji wyroku Trybunału, który nie wskazywał na inną datę skutku tego rozstrzygnięcia.

Artykuł 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych określa podstawową zasadę wykorzystywania środków funduszu, stanowiącą, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie zawiera przepisu upoważniającego do tworzenia zasad podziału funduszu będących w sprzeczności z przepisem art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jest to więc przepis bezwzględnie obowiązujący. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Brzmienie art. 8 ust. 1 powołanej ustawy nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym prawa do świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Byłoby to bowiem w istocie przyznawanie tym osobom dodatku

do wynagrodzenia. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej.

Zważyć przy tym należy, iż fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Wyżej przytoczony przepis powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych, czyli z kryterium socjalnym. Przyjęcie tego kryterium prowadzi do wniosku, że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone. Zasada "każdemu po równo" pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Zaś o spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby.

W sprawie tzw. kryteriów socjalnych kilkakrotnie wypowiedział się Sąd Najwyższy, co słusznie zauważył Sąd Okręgowy powołując się m.in. na wyrok z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011, nr 9-10. O konieczności zachowania kryterium socjalnego w przypadku finansowania ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych wypowiedział się Sąd Najwyższy także w wyrokach; z dnia 20 czerwca 2012 r. I UK 140/12, w wyroku z dnia 6 lutego 2008 r. II PK 156/07., w wyroku z dnia 25 sierpnia 2004 r. I PK 22/03 i w wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r. I PKN 579/00. Także podobne poglądy wypowiedane były w orzeczeniach sądów administracyjnych na tle analogicznych przepisów podatkowych i tu wskazać można na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 2 marca 2012 r. sygn. ISA/Łd 41/12 lub wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 4 listopada 2010 r. I SA/Po 623/10, które dotyczyły imprez o charakterze masowym organizowanych przez pracodawcę. Wprawdzie w wyroku .na który powołuje się apelujący, z dnia 23 października 2008 r., II PK 74/08, OSNP 2010, nr 7-8, poz. 88, Sąd Najwyższy uznał, że: "Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.) nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy, a jedynie do ulgowych świadczeń i usług. Regulamin może przewidywać wydatkowanie środków funduszu na inne cele mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach w zakresie imprez integracyjnych". Jest to jednak orzeczenie odosobnione. Należy zgodzić się z sądem pierwszej instancji iż zamiarem ustawodawcy nie mogło być nałożenie obowiązku stosowania kryteriów socjalnych wyłącznie do przyznawania tych świadczeń, które będą miały charakter ulgowy, a nie stosowanie ich przy przyznawaniu świadczeń bezpłatnych (jak np. organizacja imprezy integracyjnej dla wszystkich pracowników).

Na marginesie również stosowny przepis regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w P.H. (...) Sp. z o.o., na który powołuje się odwołujący(§2 pkt 6) – finansowanie imprez okolicznościowych oraz zakupy upominków z okazji Dnia Dziecka, Bożego Narodzenia i Wielkanocy, Dnia Kobiet, pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę, nie w pełni odpowiada charakterowi finansowanej imprezy, jako wycieczki dla wszystkich pracowników, którzy wyrazili chęć uczestnictwa o charakterze częściowo szkoleniowym, częściowo wypoczynkowym i dopiero w toku prowadzonego postępowania podniesiono, że chodzi również o obchody 15- lecia powstania spółki.

Reasumując przedmiotowe świadczenia należało zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi tak wobec pracowników, jak wobec płatnika składek i jednocześnie pracodawcy, który co prawda administruje funduszem, jednak nie może tego czynić z pominięciem ustawy i przez swoje działania uszczuplać funduszu socjalnego przeznaczonego dla załogi. Skoro świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż nie były powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek na Fundusz Pracy na podstawie art. 104 ust.1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) oraz w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i

rentowe oraz składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stosownie do treści art. 29 ust.1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) oraz w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Podzielając zatem poglądy wyrażone w wyroku Sądu Okręgowego uznać należało, że apelacja nie była uzasadniona.

Z tych powodów i na zasadzie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

E. A. K.

A. M.